FÖRVALTNINGSRÄTTEN I UPPSALA

DOM
2015-08-14
Meddelad i
Uppsala

Mål nr
3100-15 E

SÖKANDE
Stiftelsen Kulturmiljövård, 802425-0709
Stora gatan 41
722 12 Västerås

MOTPART
Länsstyrelsen Västmanlands län
721 86 Västerås

SAKEN
Offentlig upphandling enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

DOMSLUT

Förvaltningsrätten bifaller ansökan och förordnar att Länsstyrelsen i Västmanlands läns upphandling avseende inventering och registrering i fornminnesregistret av kulturlämningar, dnr 431-2733-2015, ska göras om.

Postadress Box 1853 751 48 Uppsala
Besöksadress Kungsgatan 49
Telefon 018-431 63 00
Telefax 018-431 63 43
E-post: forvaltningsratteniuppsala@dom.se
Expeditionstid måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Västmanlands län (länsstyrelsen) genomför en upphandling avseende inventering och registrering i fornminnesregistret av kulturlämningar, dnr 431-2733-2015. Stiftelsen Kulturmiljövård (KM) ansöker om överprövning av upphandlingen innan tilldelningsbeslut har fattats.

YRKANDEN M.M.

KM yrkar att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse har gjorts genom att obligatoriska ska-krav tagits bort om att projektledare ska ha minst 30 månaders fälterfarenhet från inventering av stenålderslokaler i skogsmark (upphandlingsdel A) respektive minst 30 månaders fälterfarenhet från inventering i skogsmark (upphandlingsdel B).

Till stöd för sin talan anför KM bland annat följande. Efter den omfattande skogsbranden i Västmanlands norra delar under sommaren 2014 har länsstyrelsen bedömt att förutsättningarna för att inventera fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar inom brandområdet är goda. Länsstyrelsen har valt att genomföra en förenklad upphandling av sådana tjänster enligt LOU. Anbud kunde lämnas gemensamt eller var för sig för anbudsdel A, som avser inventering av och registrering av stenålderslokaler i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister (FMIS), och anbudsdel B, som avser inventering och registrering av fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar, även dessa för inskrivning i FMIS. I anbudsformuläret anges för upphandlingsdel A att projektledaren ska ha minst 30 månaders fälterfarenhet från inventering av stenålderslokaler i skogsmark. I upphandlingsdel B anges att projektledaren ska ha minst 30 månaders fälterfarenhet från inventering i skogsmark.

Kravet på 30 månaders fältinventeringserfarenhet av stenålderslokaler i skogsmark är obefogat högt och tillför inte uppdragen ytterligare kvalitet jämfört med om det hade ställts väsentligt lägre. Inventering av fornlämningar är en verksamhet som utförs av en stor mängd arkeologer i många

uppdrag på det nationella planet. Detta kan kortfattat sägas innebära att personer med en viss metod genomsöker ett område för att upptäcka fornlämningar, som sedan redovisas och registreras. Metoden omfattar både studier av kartor, analys av området inför fältinventering och därefter fältarbete, som innebär metodisk avsökning av terrängen efter fynd och lämningar. Detta kräver erfarenhet både av inventering och faktiska undersökningar för att uppnå bästa resultat. Särskild stenåldersinventering är mer ovanlig, framför allt är långa sådana uppdrag ovanliga. Som exempel kan nämnas att det största infrastrukturprojektet på många år, Ostlänken genom Stockholms, Södermanlands och Östergötlands län, genererat sammanlagt högst 6 månader sådan inventering. Kravet på 30 månaders fältinventeringserfarenhet av stenålderslokaler kräver därför normalt ett helt yrkesliv för att det ens teoretiskt ska kunna uppnås. Det antal arkeologer som är yrkesverksamma i fält under en 40-årsperiod är mycket lätträknade och det är helt otillständigt att ställa krav som skulle kräva ett helt yrkesliv för att uppnå. Såvitt KM känner till finns endast en eller två personer i Sverige som uppfyller detta krav. Dessa personer är anställda på Statens Historiska Museums arkeologiska uppdragsverksamhet (AU) och i praktiken innebär kravet således att endast AU kan komma ifråga för uppdraget.

Även kravet på 30 månaders fälterfarenhet av inventering av skogsmark i upphandlingsdel B är väl högt satt. Det finns ett antal inventerare som är godkända registrerare och granskare i FMIS, som faller som möjliga projektledare trots att de har mycket lång erfarenhet. Det ställs däremot inga ska-krav på att de månader man lagt ned resulterat i inventeringar av god kvalitet. Att som länsstyrelsen gör kvantifiera erfarenheten i ett antal månader säger i sig inte något om kvaliteten hos tidigare eller nuvarande uppdrag. Det skulle exempelvis kunna inträffa att en leverantör som har tillgång till en person som har 30 månaders inventeringserfarenhet, som utförts på ett dåligt sätt, får uppdraget, medan leverantörer som har utomordentligt skickliga och väl vitsordade inventerare som har 29 månaders erfa-

renhet automatiskt är uteslutna. Inte heller säger detta endast kvantitativa krav avseende enbart fälterfarenhet något om erfarenheten och kvaliteten på rapportskrivning. Vidare säger kravet ingenting om projektledarens förmåga att arbeta strukturerat med kvaliteten och hanteringen av brister som också formulerats som ett ska-krav. Framförallt säger det inte något om hur väl projektledaren förmår leda projektet, eftersom detta till skillnad från fältinventeringen inte angivits som ett ska-krav

På den uppdragsarkeologiska marknaden finns för närvarande få aktörer som kan vara aktuella för uppdraget. Teoretiskt innebär det att det skulle kunna inkomma maximalt ca 9–10 anbud som gäller både del A och del B. Även om kravet om 30 månaders erfarenhet av fältinventering får antas ha till syfte att nå hög kvalitet, utesluter det leverantörer som inte har tillgång till en sådan person. Genom kravet kan en aktör med sämre och mindre bred kompetens, men som har tillgång till en person som uppfyller detta endast kvantitativa krav, godkännas för fortsatt utvärdering, medan en leverantör som har större, djupare och bredare kompetens - inklusive inventeringsarbete - och gynnsammare förutsättningar att göra ett kvalitativt bättre och mer kostnadseffektivt utförande, helt utestängas. Kravet innebär att alla aktörer utom en riskerar att utestängas från upphandlingens del A och att endast ett mindre antal kan klara del B. Ska-kraven innebär att de möjligheter till konkurrens som finns inte utnyttjas och är diskriminerande. Länsstyrelsens berättigade krav på kvalitet skulle uppnås väl genom ska-kraven på mycket god och bred erfarenhet av inventering av skogsmark, respektive stenålderslokaler i skogsmark som finns i anbudsformuläret.

Att ett stort område där det finns lämningar, främst boplatser från stenåldern, har eldhärjats på sätt som skett är unikt. Normalt måste fältinventeraren när denne letar stenåldersboplatser helt och hållet lita till sin erfarenhet, som främst består av bedömning av topografi och till mindre del förekomst av fynd, men i detta fall kommer stenmaterialet till stora delar i stället att

ligga framme på markytan. Stenålderslokalerna kommer därför utseendemässigt mycket mer se ut som pågående arkeologiska undersökningar av stenåldersboplatser. Goda kunskaper om stenteknologi och arkeologisk undersökningsmetodik skulle därför vara oerhört värdefulla kompetenser. Det som kan vara besvärligt är att stenmaterialet till delar kommer att vara bränt. Det skulle alltså behövas personal som är experter på att studera bränt stenmaterial, framför allt kvarts och flinta och kvarts. Denna specialkunskap frågar dock inte länsstyrelsen efter. Den brukar vara associerad till de stenåldersarkeologer som är vana vid att undersöka stenåldersboplatser och bearbeta fyndmaterialet. Denna kompetens brukar dock regelmässigt efterfrågas när det gäller undersökningar och utredningar beslutade enligt kulturmiljölagen (1988:950), KML. En jämförelse med inventeringar utförda enligt KML är relevant eftersom 30 månaders-kravet annars svårligen kan vara uppfyllt av någon aktör. Det som skiljer utredningar enligt KML från en sådan inventering som länsstyrelsen initierat är att utredningen enligt KML har till syfte att påträffa samtliga fornlämningar i undersökningsområdet. Kravet på denna av länsstyrelsen initierade inventering är således formellt lägre (dvs. det finns inget tvingande krav att samtliga fornlämningar ska påträffas).

Det är sällsynt med rena stenåldersinventeringar. Det vanliga är att inventeringen efter fornlämningar utförs med en geografisk begränsning och i tid spänner över stenålder, bronsålder, järnålder, medeltid och historisk tid. Specifika stenåldersinventeringar är alltså mycket sällsynta och länsstyrelsen har i detta ska-krav inte frågat efter inventeringar där stenålder ingått som en del i en generell inventering. Inslaget av stenåldersinventering rent generellt är också låg eftersom majoriteten av de lämningar som finns i markerna är fornminnen från senare tider än stenålder, även om stenålderslokaler i dagsläget är en av de kategorier som ökar mest i antal. Antalet inventeringar som enbart bedrivs i syfte att lokalisera stenålderslokaler i Sverige årligen kan uppskattas till högst fem om året i snitt, de flesta av liten omfattning.

KM har undersökt hur det står till med detta för flera av de största aktörerna i Mälardalen (KM, SAU, AKAB och Arkeologgruppen AB). Ingen av dessa aktörer klarar kraven och har följaktligen inte kunnat lämna in anbud. En kortare enkät har genomförts bland SUBO:s (Sveriges Uppdragsarkeologiska Branschorganisation) medlemmar som ger vid handen att endast ett av arton företag säkert klarar länsstyrelsens krav. Länsstyrelsen har inte öppnat anbuden och vet inte vad anbuden innehåller, men borde kunna ange hur många anbud som inkommit eller hur många som lämnat anbud på upphandlingsdel A.

I den aktuella upphandlingen kommer det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet med hänsyn till utvärderingskriterierna att antas till leverantör. Det innebär att en oförmåga att inkludera en sådan projektledare i en av delarna A eller B medför en avsevärd nackdel för leverantören även vad gäller den andra delen och hela uppdraget eftersom leverantören inte vid sin beräkning kan tillgodogöra sig de ekonomiska samordningsvinster som uppstår om uppdrag erhålls för båda upphandlingsdelarna. Det är uppenbart att det uppstår samordnings- och effektivitetsvinster vid ett mer omfattande uppdrag eftersom personer som deltar i projektet kan arbeta med båda delarna, förutsatt att de har sådan kompetens. Det säger sig vidare själv att de administrativa kostnaderna uttryckt i procent av den totala kontraktssumman blir lägre vid ett större uppdrag. Självklart kommer dessa gynnsammare ekonomiska förhållanden att påverka det slutliga priset för utfört arbete.

KM har, liksom är fallet med de flesta övriga leverantörer, inte någon person anställd som uppfyller kraven på 30 månaders erfarenhet av stenåldersinventering i skogsmark och endast begränsade möjligheter att klara det allmänna kravet på 30 månaders fältinventering i skogsmark. KM skulle därför komma att utestängas från vidare utvärdering. Ska-kravet är helt enkelt omöjligt för KM att uppfylla, vilket leder till att KM inte kommer i fråga för uppdraget. Ska-kraven leder därmed uppenbart till uteblivna intäkter för KM, vilket innebär en skada.

KM åberopar en skrivelse från Stiftelsen Societas Archaeologica Upsaliensis (SAU) där det anges att upphandlingens krav är betydligt mer kvantitativt omfattande och snävt specificerade än de som vanligen anges vid direktval och upphandlingar av detta slag och att SAU därmed inte har möjlighet att lägga ett anbud trots att man besitter särskild forskningskompetens för äldre mesolitiska lokaler.

Länsstyrelsen bestrider bifall till KM:s yrkande och anför bland annat följande. Kraven på 30 månaders fältinventering av stenålderslokaler i skogsmark för upphandlingsdel A respektive 30 månaders fältinventering i skogmark för upphandlingsdel B är inte oproportionerliga och inte diskriminerande och bryter därmed inte mot LOU.

Kraven är ställda utifrån att den kompetens som 30 månaders erfarenhet medför är en nödvändighet för att säkerställa att inventeringarna genomförs med ett tillfredsställande resultat. Att kvantifiera erfarenheten i antal månader är ett sätt att specificera vad god och bred erfarenhet innebär för att klara uppdraget. Det är nödvändigt att projektledaren har tillräcklig erfarenhet för att kunna göra de svåra bedömningar av fornlämningar som krävs inom det branddrabbade området. När det brann uppgick temperaturen i marken till så mycket som 900° C. Humuslagret är i många områden bortbränt. Detta försvårar påtagligt identifiering av material från stenåldern som visar var dessa boplatser kan ha legat. KM menar att kravet på 30 månaders fälterfarenhet från inventering av stenåldersboplatser i skogsmark kräver ett helt yrkesliv för att teoretiskt kunna uppnås. Vad ett yrkesliv innebär har inte KM närmare definierat. Om ett yrkesliv betyder ca 40 aktiva år som fornminnesinventerare är 30 månader ca 2,5 år av dessa 40 år. Det innebär ca 3 veckor per år. I ljuset av det framstår inte 30 månader som väl högt ställda krav. Att endast ett par inventerare i Sverige skulle vara aktuella för arbetet utifrån länsstyrelsens krav är inte sannolikt.

KM framför också att det inte ställs ska-krav på att nedlagda månader på inventering har resulterat i god kvalitet. Att tidigare utförda inventeringar har utförts med god kvalitet är en del av utvärderingskriterierna av leverantören. KM gör en egen bedömning av att endast ett fåtal aktörer klarar kraven som länsstyrelsen har ställt i förfrågningsunderlaget och anger att ca 9–10 aktörer skulle kunna komma in med anbud som gäller både del A och B. Länsstyrelsen har med anledning av förvaltningsrättens interimistiska beslut inte påbörjat anbudsutvärderingen utan avvaktar i väntan på nytt beslut. Huruvida de anbud som har inkommit klarar ska-kraven för kvalificering är därför inte känt. Antal inkomna anbud ligger dock i paritet med antal anbud som brukar inkomma då länsstyrelsen har genomfört upphandlingar tidigare vilket länsstyrelsen anser visar att kraven inte är oproportionerliga eller diskriminerande.

KM pekar på att det mest ekonomiskt fördelaktiga anbudet med hänsyn till utvärderingskriterierna kommer att antas, men att det är en nackdel att leverantören inte kan tillgodoräkna sig ekonomiska samordningsvinster om man inte är kvalificerad att lägga anbud på båda upphandlingsdelarna. Här vill länsstyrelsen framhålla att Upphandlingsdel A och B utvärderas var för sig på grund av att uppdragen avsevärt skiljer sig från varandra och kräver olika kompetens och sakkunskap. Länsstyrelsen har inte i förfrågningsunderlaget efterfrågat samordningsvinster mellan de olika uppdragen.

Någon jämförelse med upphandlingar genomförda i andra län av arkeologiska utredningar inom ramverket för kulturmiljölagen är inte relevanta i det här fallet. Arkeologiska utredningar beslutade med stöd av 2 kap. 11 § KML har till syfte att ta reda på om ett arbetsföretag kommer att beröra fornlämning. De inventeringar som länsstyrelsen nu har för avsikt att genomföra är inte en arkeologisk utredning som ska genomföras som en del av ett arbetsföretags tillåtlighetsprövning utan det länsstyrelsen efterfrågar är kategoriinventering, vilket också medför att specialistkompetens är nödvändig. För att utföra fornminnesinventeringar krävs inventerarkom-

petens. Det är andra kvalifikationer som erfordras inom uppdragsarkeologin när en fornlämning undersöks och grävs bort. För att de efterfrågade fornlämningsinventeringarna i upphandlingen ska kunna fullföljas fordras att ska-krav och utvärderingskriterier är uppställda utifrån de förutsättningar som finns inom brandområdet i Västmanland för att länsstyrelsen ska få ett adekvat kunskapsunderlag avseende fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar i det branddrabbade området och tydliggöra dess kulturhistoria för allmänheten. Länsstyrelsen har dock inte ställt krav på hur erfarenheten av inventering av stenålderslokaler uppnåtts. Projektledaren kan tillgodoräkna sig inventeringserfarenhet från olika uppdrag, bland annat inventering som en del i en utredning enligt 2 kap. KML.

DOMSKÄL

Rättslig reglering

Enligt 1 kap. 9 § LOU, ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas. Om den upphandlande myndigheten har brutit mot dessa grundläggande principer eller någon annan bestämmelse i LOU och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten enligt 16 kap. 6 § LOU besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts.

Förfrågningsunderlaget

Av anbudsförfrågan framgår att upphandlingen rör inventering och registrering i fornminnesregistret (FMIS) av olika områden som ligger inom ett större eldhärjat skogsområde i Västmanland. Anbudsdelarna består av Upphandlingsdel A – Inventering och registrering i FMIS av stenålderslokaler inom Hälleskogsbrännan, brandområdet, Västmanlands län, samt, Upphandlingsdel B – Inventering och registrering av fornlämningar och

övriga kulturhistoriska lämningar inom brandområdet Västmanlands län. Anbud kan lämnas på båda anbudsdelarna eller endast en av dem.

I upphandlingens anbudsformulär anges bland annat följande. Det ska finnas en projektledare för vardera inventeringen (upphandlingsdel A respektive upphandlingsdel B). För Upphandlingsdel A ska projektledaren ha mycket god och bred erfarenhet av inventering av stenålderslokaler i skogsmark. Det innebär att projektledare ska ha minst 30 månaders fälterfarenhet från inventering av stenålderslokaler i skogsmark. För Upphandlingsdel B ska projektledaren ha mycket god och bred erfarenget av inventering i skogsmark. Det innebär att projektledare ska ha minst 30 månaders fälterfarenhet från inventering i skogsmark. Dessutom ska projektledaren ha god erfarenhet av att inventera fornlämningar så som bytomter, hytt- och hammaranläggningar, järnframställningsplatser, dammvallar, gruvområden, torp- och husgrunder, kvarnar, offerkast och olika skogsbrukslämningar.

Förvaltningsrättens bedömning

KM har anfört att länsstyrelsens ska-krav vad gäller 30 månaders fälterfarenhet i upphandlingsdel A respektive B strider mot proportionalitetsprincipen.

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att det är den upphandlande myndigheten som har att identifiera sitt behov och utifrån detta står det myndigheten fritt att utforma förfrågningsunderlaget inför upphandlingen. Proportionalitetsprincipen förutsätter dock att kraven på upphandlingsförfarandet står i rimlig proportion till de mål som eftersträvas (jfr prop. 2009/10:180 s. 91).

Av EU-domstolens praxis följer att bedömningen av om proportionalitetsprincipen åsidosatts ska utföras som en "strukturerad avvägning" mellan motstående intressen i tre steg. Till en början bedöms om åtgärden i fråga

är lämplig och effektiv för att åstadkomma det uppgivna syftet. Därefter bedöms om åtgärden är nödvändig för att uppnå det eftersträvade syftet, såtillvida att det inte finns något mindre ingripande alternativ. Slutligen bedöms huruvida den negativa effekten som åtgärden medför, på det intresse eller den rättighet som åtgärden inskränker, är oproportionerlig eller överdriven jämfört med det eftersträvade syftet. Förvaltningsrätten konstaterar utifrån praxis att en proportionalitetsbedömning både kan göras som en sådan bedömning i tre steg men också genom en sammantagen bedömning (jfr bl.a. Kammarrätten i Stockholms dom i mål nr 4283-08).

Länsstyrelsen har i upphandlingens två delområden uppställt krav på att anbudsgivaren ska ha minst 30 månaders tidigare fälterfarenhet inom inventering av stenålderslokaler i skogsmark (upphandlingsdel A) respektive inventering i skogsmark (upphandlingsdel B). Enligt länsstyrelsen är denna erfarenhet en nödvändighet för att säkerställa att inventeringarna genomförs med ett tillfredsställande resultat. Förvaltningsrätten konstaterar att ett krav på en viss erfarenhet som detta i sig får anses ha ett naturligt samband med föremålet för upphandlingen. Den upphandlande myndigheten måste dock också kunna visa att det aktuella kravet är nödvändigt och att det är en lämplig och effektiv åtgärd. Länsstyrelsen har inte redogjort för vilka överväganden som ligger till grund för bedömningen att 30 månaders fälterfarenhet utgör en lämplig lägsta nivå eller på vilket sätt det kan specificera vad god och bred erfarenhet innebär. Länsstyrelsen har inte heller i övrigt utvecklat hur kravet uppställts med hänsyn till upphandlingsföremålet och myndighetens egna behov. Förvaltningsrätten konstaterar i sammanhanget att länsstyrelsen inte i sak har bemött KM:s påståenden om att det på sin höjd kan finnas endast två personer med den i upphandlingsdel A efterfrågade erfarenheten i Sverige. Länsstyrelsen har däremot redogjort för ett exempel på hur den efterfrågade erfarenheten skulle kunna erhållas med utgångspunkt i en 40-årig yrkeskarriär. Enligt förvaltningsrättens me-

ning pekar detta i sig på att kravet är för högt ställt med tanke på att gruppen arkeologer som varit yrkesverksamma så länge bör vara begränsad.

Det aktuella ska-kravet kan vid en sammantagen bedömning varken anses vara lämpligt eller effektivt i förhållande till syftet med kravet. Länsstyrelsen har inte heller argumenterat för att kravet är nödvändigt på grund av att det inte finns något mindre ingripande alternativ. Det får anses visat att det uppställda kravet får negativa effekter på en majoritet av de presumtiva leverantörernas möjlighet att överhuvudtaget lämna anbud. Kravet strider därmed mot proportionalitetsprincipen i 1 kap. 9 § LOU och det finns skäl för ingripande på denna grund.

För att förvaltningsrätten ska kunna besluta om ingripande enligt LOU krävs att KM har lidit eller kan komma att lida skada till följd av den konstaterade överträdelsen av LOU. KM har i denna del anfört att de aktuella kvalifikationskraven medfört att man saknat möjlighet att tilldelas kontrakt. Förvaltningsrätten finner att skaderekvisitet i 16 kap. 6 § LOU är uppfyllt, varför det finns grund för ingripande enligt LOU. Då felaktigheten har påverkat det konkurrensuppsökande skedet av upphandlingen anser förvaltningsrätten att upphandlingen ska göras om.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1A LOU)

Lina Törnqvist
rådman

Målet har handlagts av föredraganden Nicklas Rydgren.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1A LOU • 2013-06 • Producerat av Domstolsverket